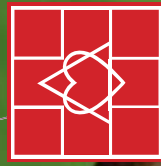

Jaargang 134 • September 2018 • nr 2904

de Oud-Katholiek

Tijdschrift voor de Oud-Katholieke Kerk van Nederland

GEBONDEN VERBONDEN

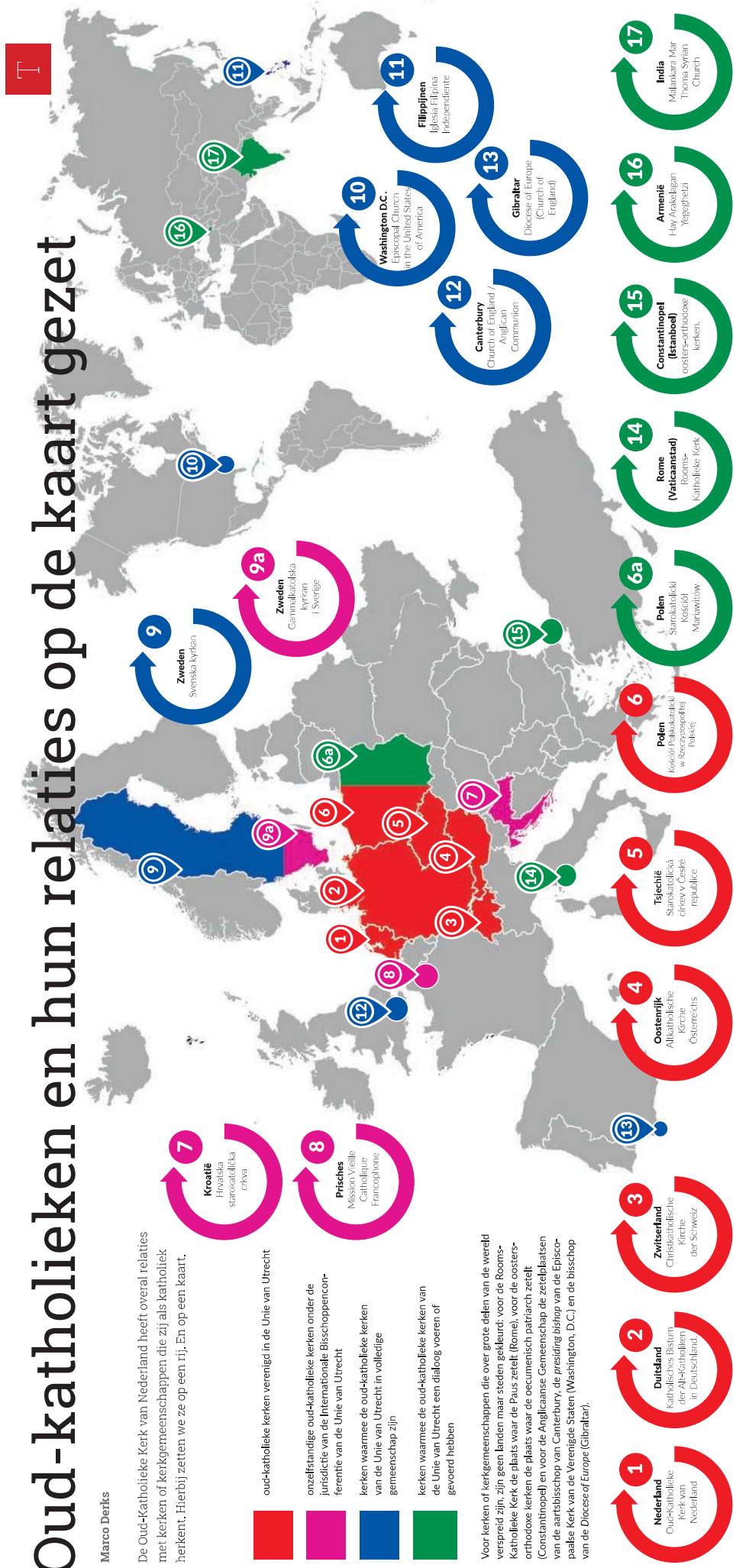
Oud-katholieken en hun relaties op de kaart gezet

Marco Derks

De Oud-Katholieke Kerk van Nederland heeft overal relaties met kerken of kerkgemeenschappen die zij als katholiek herkent. Hierbij zetten we ze op een rij. En op een kaart.

- oud-katholieke kerken verenigd in de Unie van Utrecht
- onzelfstandige oud-katholieke kerken onder de jurisdictie van de Internationale Bisschoppenconferentie van de Unie van Utrecht
- kerken waarmee de oud-katholieke kerken van de Unie van Utrecht in volledige gemeenschap zijn
- kerken waarmee de oud-katholieke kerken van de Unie van Utrecht een dialoog voeren of gevoerd hebben

Voor kerken of kerkgemeenschappen die over grote delen van de wereld verspreid zijn, zijn geen landen maar steden gekleurd: voor de Rooms-Katholieke Kerk de plaats waar de Paus zetelt (Rome), voor de oosters-orthodoxe kerken de plaats waar de oecumenisch patriarch zetelt (Constantinopel) en voor de Anglicaanse Gemeenschap de zetelplaats van de aartsbisschop van Canterbury, de *presiding bishop* van de Episcopal Church van de Verenigde Staten (Washington, D.C.) en de bisschop van de Diocese of Europe (Gibraltar).

1 **Nederland**
Oud-katholieke Kerk van Nederland

2 **Duitsland**
Katholisches Bistum der Altkatholiken in Deutschland

3 **Zwitserland**
Christlichsozialische Kirche der Schweiz

4 **Oostenrijk**
Altkatholische Kirche Österreichs

5 **Tsjechië**
Starokatolícká cirkev v České republice

6 **Polen**
Kościół katolicki w Rzeczypospolitej Polskiej

6a **Polen**
Starokatolícki Kościół Małopolski

14 **Rome (Vaticaanstad)**
Rooms-Katholieke Kerk

15 **Constantinopel (Istanbul)**
oosters-orthodoxe kerken

16 **Armenië**
Hay Arakelagan Yegeghetzi

17 **India**
Malankara Mar Thoma Syrian Church

12 **Canterbury**
Church of England / Anglican Communion

13 **Gibraltar**
Diocese of Europe (Church of England)

10 **Washington D.C.**
Episcopal Church in the United States of America

11 **Filipijnen**
Iglesia Filipina Independiente

9 **Zweden**
Svenska kyrkan

9a **Zweden**
Gammalkatolska kyrkan i Sverige

6a **Kroatië**
Hrvatska starokatolícka crkva

8 **Prisches**
Mission Vieille Catholique Francophone

1

De Unie van Utrecht

Uit de protestbeweging die opkwam na het Eerste Vaticaans Concilie (1869-1870), ontstonden oud-katholieke kerken in Duitsland (1873), Zwitserland (1875/1876) en Oostenrijk-Tsjechische land (1877/1879). Zij zochten contact met de Kerk van Utrecht, die sinds 1724 buiten de gemeenschap met Rome was komen te staan. In 1889 richtten deze kerken de Unie van Utrecht op. Ook de Poolse-Katholieke Kerk is lid van de Unie.

2

Onder de vleugels van

In Kroatië, Frankrijk en Zweden bevinden zich kleine oud-katholieke gemeenschappen, die geen zelfstandige kerk zijn. Zij vallen onder de jurisdictie van de Internationale Bisschoppenconferentie (IBC).

12

Kerkelijke gemeenschap

In het Bonn-Agreement van 1931 stelde de huidige gemeenschap tussen de kerken van de Unie van Utrecht en de Church of England vast. De rest van de Anglicaanse Gemeenschap volgde daarna. Er zijn anglicaanse kerken over de hele wereld. Met name met de Kerk van Engeland en de Episcopale Kerk in de VS. heeft onze kerk sterke banden. Zie verder: het interview met bisschop Dick Schoon en 'Er was eens'. In 1965 volgde kerkelijke gemeenschap met de Onafhankelijke Filipijnse Kerk, de Protestantse Episcopale Kerk van Spanje en de Lusitanische Kerk van Portugal. De laatste twee maken inmiddels deel uit van de Anglicaanse Gemeenschap. Begin 2018 werd kerkelijke gemeenschap met de Kerk van Zweden vastgesteld.

In dialoog

Met kerken waarin de oud-katholieken denken zichzelf te herkennen, worden dialooggesprekken gevoerd. Vertegenwoordigers proberen daarin overeenkomsten te zoeken en verschillen te begrijpen of te overwinnen. Zo verkennen zij de mogelijkheden voor het sluiten van kerkelijke gemeenschap.

Op nationaal en internationaal niveau worden gesprekken gevoerd met de Rooms-Katholieke Kerk. Van 2004 tot 2016 voerden vertegenwoordigers van de oud-katholieke kerken

15

en de 'Kerk van Rome' gesprekken over hun gemeenschappelijke uitgangspunten in theologie en kerkvisie, en controversiële thema's als de Mariadogma's, de pausdogma's, de wijding van vrouwen en de verhouding tussen de lokale kerken en de universele kerk. De meeste van deze thema's zijn ook besproken in de gesprekken met de oosters-orthodoxe kerken (1975-1987). De verhoudingen met de laatste kerken bekoelen in de jaren '90, toen in diverse oud-katholieke kerken gepleit werd voor de wijding van vrouwen en nakdat de politieke omwentelingen in het oosten de positie van de oosters-orthodoxe kerken sterk veranderde. Toch versiede de Patriarch van Constantinopel de Oud-Katholieke Kerk van Nederland in 2014 met een bezoek.

Sinds 2011 vinden gesprekken plaats met de Mar Thoma Syrian Church in India. Deze oriëntaals-orthodoxe kerk is sinds het Concilie van Chalcedon (451) een andere weg gegaan dan de orthodoxe, katholieke en protestantse kerken. Deze kerk staat in volledige gemeenschap met de Anglicaanse Gemeenschap. Informelere gesprekken worden sinds 2017 gevoerd met een andere oriëntaals-orthodoxe kerk: de Armeens-Apostolische Kerk. Daarbij worden vooral gemeenschappelijke maatschappelijke uitdagingen verkend.

Met de Oud-Katholieke Kerk van de Maria-vieten, die van 1909 tot 1924 tot de Unie van Utrecht behoorde, zijn van 2007 tot 2014 dialooggesprekken gevoerd. Waarschijnlijk gaat deze kerk op korte termijn weer deel uitmaken van de Unie.

Literatuur

Peter-Ben Smit, 'Occumenische theologie en radicaal'. In: De Oud-Katholieke Kerk van Nederland, een inleiding, red. Peter-Ben Smit, 159-176. Zoetermeer: BoekenCentrum, 2018.

Marieke Ridder

Op bezoek bij de Orthodoxe Parochie in Deventer

Iconen, kinderen en brood om te delen

Met makkelijkje schoenen, zodat ik twee uur kan staan, en met enige terugtooi-dendheid stap ik de kerk binnen. Ik weet dat de Oud-Katholieke Kerk en de Oosters-Orthodoxe Kerken theologisch gezien op elkaar lijken, maar vind de verbondenheid tussen de Russische Kerk en Poetin een probleem. Daarnaast ben ik nooit het dedain vergeten van een orthodoxe priester, die ik hoorde over vrouwelijke voorgangers. En dan hadden we het nog niet eens over homoseksualiteit.

Iconostasie Foto: Marina van der Waag

Vandaag gaat aartspreester Van der Voort voor in de kleine, moete kerkrimte met een iconostase, waar ook ik kaarsen brand. Tijdens de viering worden de vele iconen en wij herhaaldelijk bewierookt. Ons buigen voel vertrouwd en het bekruisen, hoewel rechtsom, ook.

Tot ons beider plezier ontmoet ik direct een kennis uit mijn jeugd. Hanna is al jaren orthodox, en vandaag, lezer'. In een hoog tempo, maar met eerbied, zingt zij gebeden en psalmen, die soms vanaachter de iconostase beantwoord worden. In de Goddelijke Liturgie die volgt, wisselen fraaie, Russische koorzang, voorzang en schriftlezingre-citate elkaar af. Dat men een landskerk wil zijn, blijkt hieruit dat men niet alleen bidt voor patri-

'Hier, voor jou'

ristie, maar toch is dat moeilijk. Een baby, gedoopt in deze kerk, mag wel het lichaam en bloed van Christus ontvangen. Verwonderd zie ik dat iedereen vervolgens van een tweede tafel nog wat brood en wijn pakt. Mijn kennis geeft ook mij een stuk brood, het 'antidoron', van deze tweede tafel: 'Hier, voor jou'. Het raakt mij. Net zoals het moment na het gezongen Russische Onze Vader. De alkaardenaar noogt aansluitend enkele vrouwen uit om dit gebed in hun eigen landstaal uit te spreken. In een viering waarin de gelovigen vooral woordeloos participeren en waarin vrouwen geen voorganger mogen zijn, krijgen deze heel gewone vrouwen uit verre landen het woord. In een radio-interview met aartspreester Van der Voort dat ik beluister', zegt hij dat er ho-moseksuele parochianen zijn, die van hem toch alle sacramenten ontvangen. Dat is fijn te horen. Ook al blijf ik met vreugde lid van de westerse, Oud-Katholieke Kerk, het is goed dat er meer plaatsen zijn waar men in eerbied en met gevoel voor mystiek en traditie Gods aanwezigheid viert.

1. Antidoron: het brood dat niet geconsceerd is, maar wel gezegend. Zie: wikipedia.
2. NPO Radio 1, Casa Luna, 12 januari 2013.